

World Animal Protection Danmark: Hvaler i fangenskab hører til i forrige århundrede

Kommentar: World Animal Protection Danmarks reaktion på Fjord&Bælts [indlæg den 11. februar 2021](#)

Fjord&Bælt-centeret har fremsat en række kommentarer til World Animal Protection Danmarks kampagne, der fokuserer på centerets hold af marsvin. Vi vil her til gavn for debatten belyse kampagnens baggrund samt dens indhold og budskab.

Vi er grundlæggende uenige med Fjord&Bælts udtalelser om, at marsvinene stortrives i centerets havnebassin. Efter vores opfattelse er hvaler i fangenskab en forældet tankegang, og konklusionen er for os klar og entydig: Det er ikke muligt at sikre god dyrevelfærd for marsvin og andre hvaler i fangenskab, uanset om de er født og opdrættet i fangenskab eller indsamlet fra naturen. Det gældende forbud mod at tage, opbevare og udstille hvaler fra naturen skal derfor respekteres, og Danmark skal således ikke fortsætte med at tillade dispensation fra forbuddet.

Det handler ikke om, hvorvidt det er vigtigt og nødvendigt med artsbevarende arbejde. For hvad angår dette spørgsmål er der ingen tvivl om, at begge parter er enige om svaret. Som dyrebekyttelsesorganisation arbejder vi for at beskytte marsvin og andre hvaler mod de mange menneskelige aktiviteter, som truer dem og deres levesteder i naturen. Vi er imidlertid *ikke* enige i, at disse menneskabte trusler retfærdiggør indhentning af marsvin fra naturen, som centeret har gjort i flere årtier.

Det sender ikke noget godt eller holdbart budskab om vigtigheden af artsbevarelse, når der gives tilladelse til fra det fri at indsamle og holde vilde, beskyttede hvaler. Faktisk gør det Danmark til et af de få lande blandt dem, vi normalt sammenligner os med – måske det eneste – hvor man lovligt kan tilbageholde vilde hvaler i fangenskab, selvom det er muligt at genudsætte dem i naturen.

Helt tilbage fra 1962 har man på Fyn forsket i marsvins høreelse, kommunikation og hvorledes de orienterer sig og fanger deres føde ved hjælp af ekkolokaliserende lyde^{1,2}. Forskningen bidrog dengang med nye og brugbare resultater, som gav vigtig viden om marsvin og forståelse for, hvordan de lever i havet, og hvilke trusler de udsættes for der. De seneste årtier er forskningen primært foregået ude i naturen, og i dag betjener forskningen sig af højteknologiske hjælpemidler, som gør det muligt at foretage dybdegående undersøgelser af marsvins adfærd og fysiologi i det fri. Derfor er vores opfattelse, at det er begrænset, hvor megen ny viden til gavn for artens bevarelse og forvaltning, man efter så mange år kan opnå ved at forske på to-tre marsvin i fangenskab.

Inden vi uddyber ovenstående yderligere, er det vigtigt at forstå, hvem vi er som organisation, og hvorfor vi har valgt at starte denne kampagne.

Hvem er World Animal Protection Danmark?

World Animal Protection er en international dyrebekyttelsesorganisation med over 55 års arbejde for verdens dyr. Vi deltager aktivt i arbejdet med internationale konventioner og EU-lovgivning, som har til formål at beskytte arter af vilde dyr, herunder hvaler, samt deres levesteder.

Et af vores store, globale indsatsområder er arbejdet mod, at vilde dyr bruges som underholdning. Som en del af denne globale kampagne sætter vi fokus på blandt andet hvaler i fangenskab. Det er et område, som

¹ Andersen, S. (1970). Auditory sensitivity of the harbour porpoise *Phocoena phocoena*. Investigations on Cetacea 2:255-258. <https://porpoise.org/library/auditory-sensitivity-harbour-porpoise-phocoena-phocoena/>

² Møhl, B. & Andersen, S. (1973). Echolocation: high-frequency component in the click of the harbour porpoise (*Phocoena ph. L.*). Journal of the Acoustical Society of America 54:1368-1372. <https://asa.scitation.org/doi/10.1121/1.1914435>

er blevet grundigt belyst de seneste år, og som nævnt tidligere er konklusionen for os klar og entydig: Det er ikke muligt at sikre god dyrevelfærd for marsvin og andre hvaler i fangenskab, uanset om de er født og opdrættet i fangenskab eller indsamlet fra naturen.

I marts 2019 offentliggjorde vi en rapport³, som præsenterer en række tungtvejende videnskabelige og etiske argumenter for, hvorfor det på globalt plan, ligesom det allerede er i EU⁴, bør være forbudt at indsamle hvaler fra naturen og videre opbevare og udstille dem i fangenskab. Rapporten er del af det baggrundsmateriale, som danner rammen for vores kampagneindsatser. Disse indsatser vil være direkte fokuseret på at forhindre, at flere hvaler – uanset art – ender i fangenskab og i det hele taget på at få udfaset denne praksis, hvor den p.t. finder sted.

Befri Saga og Eskild-kampagnen

Vi har således i længere tid fulgt Fjord&Bælt og ment, at deres tilladelse til at indhente hvaler fra naturen er unødvendig og i strid med baggrunden for det gældende forbud mod at udstille hvaler, ligesom vi ikke finder, at forskningen vejer tungt nok til at dispensere fra forbuddet. Vi tog således kontakt til centeret allerede tilbage i 2019 og udtrykte vores bekymringer samt opfordrede til ikke at indhente flere marsvin. Desværre offentliggjorde centeret i slutningen af 2020, at man havde fået to nye beboere i marsvineanlægget: Saga og Eskild.

Vi valgte derfor at starte vores kampagne med det formål at sætte fokus på, at hvaler, herunder marsvin, ikke hører hjemme i fangenskab, og at tilladelse til indsamling af vilde individer er uacceptabelt og uetisk. Vores mål er at få genudsat de unge marsvin Saga og Eskild og forhindre, at lignende dispensationer bliver udstedt i fremtiden. Sammen med [Dolphinaria-Free Europe](#), som er en sammenslutning af europæiske dyrevelfærdsorganisationer og eksperter i artsbeskyttelse, har vi senest opfordret til overstående i et [åbent brev til minister for fødevarer, landbrug og fiskeri, Rasmus Prehn, og miljøminister Lea Wermelin](#).

Livet i det fri

Det er foruroligende, at Fjord&Bælt anvender samme argumentation og retorik som den omfattende industri, der lever af at indfange vilde dyr til udstilling og fremvisning samt anvendelse på kæledyrsmarkedet: Nemlig at den fri natur er et farligt sted for dyrene, og at man i fangenskab faktisk beskytter dem mod denne hårde tilværelse i naturen. Det er ikke blot for snævert, men også etisk problematisk at anse sygdom og andre naturlige udfordringer uden for havnebassinets beskyttende indhegning for dårlig velfærd. Argumentet skader indirekte nødvendigheden af at bekymre sig om beskyttelsen af dyr i naturen. Hvis naturen bliver fremstillet som 'farlig for dyrene', hvorfor skal folk så interessere sig for at bevare den? Hvaler er skabt til et liv i det store blå ocean, hvor trusler såsom parasitter er en del af et naturligt liv. Det er de menneskeskabte trusler, som er det presserende problem – ikke det, der er en naturlig del af marsvins liv i havet, som de er tilpasset til at leve i.

Desuden kan Fjord&Bælts havnebassin ikke beskytte marsvinene mod sygdomme. Flere af de marsvin, der gennem årene har levet ved centeret, herunder [Eigil](#) og [Sif](#), er døde i forbindelse med infektioner^{5, 6}.

³ Rose, N.A. & Parsons, E.C.M. (2019). The Case Against Marine Mammals in Captivity, 5th edition.

⁴ EF/EU har siden 1982 forbudt at hvaler herunder marsvin indsamles i naturen og udstilles i fangenskab

⁵ Frigg-Amanda døde i 2013 af en parasitinfektion. Herder, V., van de Velde, N., Kristensen, J. H., van Elk, C., Peters, M., Kilwinski, J., Schares, G., Siebert, U. & Wohlsein, P. (2005). Fatal Disseminated Toxoplasma gondii infection in a captive Harbour Porpoise (Phocoena phocoena). Journal of Comparative Pathology. Volume 153 (4): 357-262. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0021997515001292>

⁶ Nuka døde i 2000 af en infektion. Siebert, U., Müller, G. Desportes, G., Weiss, R., Hansen, K. & Baumgärtner, W. (2002). Pyogranulomatous myocarditis due to Staphylococcus aureus septicaemia in two harbour porpoises (Phocoena phocoena). Veterinary Record, 150:273-277. https://www.researchgate.net/publication/11446726_Pyogranulomatous_myocarditis_due_to_Staphylococcus_aureus_septicaemia_in_two_harbor_porpoises_Phocoena_phocoena

Hvaler stortrives *ikke* i fangenskab

Hvaler, herunder marsvin, er levende og sansende væsener med naturlige og højt udviklede adfærdsmønstre og behov. Vidensbaseret forskning viser, at det ikke er muligt at sikre hvaler god nok mulighed for at udføre normal/naturlig adfærd, når de holdes i fangenskab⁷. Hvert led i kæden, fra tilfangetagelse, transport og til en livslang eksistens i en lille tank eller bassin med kunstige sociale grupper, udgør alvorligt stressende situationer for marsvin og andre havpattedyr.

Forskellige undersøgelser viser, hvordan de utilstrækkelige forhold, som havpattedyr lever under i fangenskab, påvirker dyrene negativt såvel fysisk som mentalt. Stressrelaterede tilstande som mavesår, stereotyp adfærd – herunder ensformig svømmeadfærd – selvskadende adfærd samt unormal aggression udvikler sig ofte hos rovdyr, hvis mulighed for at jage og finde føde er begrænset⁸.

Dyrenes naturlige adfærd er stærkt begrænset i forhold til et liv i deres naturlige omgivelser i havet. Det er umuligt at tilbyde marsvin og andre hvaler i fangenskab forhold, som tilnærmelsesvis lever op til deres naturlige habitat. Fjord&Bælt skriver, at deres anlæg egner sig særdeles godt til hold af marsvin, fordi det indeholder dele af marsvinets naturlige omgivelser. Men i realiteten er der kun tale om en lille forbedring sammenlignet med de gamle bassiner, som størstedelen af verdens hvaler i fangenskab holdes i. Intet anlæg, heller ikke Fjord&Bælt, kan i tilstrækkelig grad efterligne hvalers naturlige habitat.

Marsvineanlægget i Fjord&Bælt giver kun dyrene adgang til et ekstremt begrænset stykke natur, og det går ud over deres velfærd. Mest bekymrende er, at anlægget ikke kan tage hensyn til dyrenes behov for frihed til at bevæge sig over store distancer eller at være i konstant bevægelse på jagt efter op til 3.000 småfisk i døgnet⁹. I naturen lever hvaler gennemsnitligt i områder, der som minimum overstiger 100 kvadratkilometer¹⁰, hvor marsvin kan dykke ned til 400 meters dybde¹¹ og svømmer op til 300 meter på et minut¹². At holde marsvin i fangenskab strider dermed direkte imod dyrets natur, da de bliver frarøvet afgørende levevilkår, der tager hensyn til deres naturlige fysiologiske og adfærdsmæssige behov. Vi må ikke glemme, at dyrene evolutionært er udviklet til at leve i naturen – og det er derfor kun her, dyrene kan stortrives.

Fjord&Bælt-centeret er da også selv bevidst om, at marsvinene ikke har mulighed for at udføre normal adfærd. Centerets chefbiolog fortalte således i TV2 Nyhederne den 28. januar 2021 om marsvinene og deres deltagelse i forsøg: *"De har det godt. De trives og viser ikke tegn på stress eller mistrivsel, som man nogle gange ser i Zoologiske Haver. De er meget motiverede til at deltage. For dem er forskningen som en berigelse, som det er sjovt at udføre. De står og tripper for at være med."* Han anerkender dermed, at marsvinene har behov for kunstig berigelse af deres hverdag i fangenskab i bassinet.

Forbud mod opbevaring og udstilling af marsvin i fangenskab

⁷ Rose, N.A. & Parsons, E.C.M. (2019). The Case Against Marine Mammals in Captivity, 5th edition.

⁸ Rose, N.A. & Parsons, E.C.M. (2019). The Case Against Marine Mammals in Captivity, 5th edition.

⁹ Wisniewska, D.M., Johnson, M., Teilmann, J., Rojano-Donate, L., Shearer, J., Sveegaard, S., Miller, L.A., Siebert, U. & Madsen, P.T. (2016). [Ultra-High Foraging Rates of Harbor Porpoises Make Them Vulnerable to Anthropogenic Disturbance](#). Current Biology 26, 1441-1446.

¹⁰ Rose, N.A. and Parsons, E.C.M. (2019). The Case Against Marine Mammals in Captivity. 5th edition.

¹¹ Miljøstyrelsen. Artsleksikon – Marsvin: <https://mst.dk/natur-vand/natur/artsleksikon/pattedyr/marsvin/> & Teilmann, J., Teilmann, G., Larsen, F., Desportes, G., Dietz, R. & Geertsen, B.M. (2001). Marsvin kender ingen grænser. Fisk & Hav. Vol. 53, 28-39.

¹² <https://www.naturhistoriskmuseum.dk/Default.aspx?ID=432>

Vi minder om, at det for længst er fastslået gennem forskning, at hvaler ikke trives i fangenskab. Af samme årsag er der, som tidligere beskrevet, forbud i EU mod at tage, opbevare og udstille hvaler fra naturen¹³. Et forbud, der blev indført helt tilbage i 1982.

Tilladelser til forsøg med marsvin kræver ligeledes en dispensation, da der i forsøgsdyrslovgivningen er et klart forbud mod forsøg på marsvin¹⁴. Der er kun en meget begrænset adgang til at kunne dispensere fra forbuddet, idet der udelukkende kan gives tilladelse til forskningen på marsvin, hvis forsøget sker med henblik på artbevarelse. Forskning på dyr kan endelig kun tillades, hvis det er til væsentlig gavn og bibringer ny viden.

Det er således ikke nok, at forskningen på marsvin alene bidrager med ny viden. Denne viden skal have betydning for artens bevarelse i naturen. Selvom Fjord&Bælt fremhæver, at: *"Miljøstyrelsen har gennem mange år vurderet, at Fjord&Bælt opfylder kriterierne"*, sætter vi spørgsmålstegn ved, hvilken ny, nødvendig viden Saga og Eskild vil kunne bidrage med, som sikrer deres artsfællers overlevelse i naturen. Der er tale om undersøgelser foretaget på to-tre marsvin under kontrollerede forhold, hvor marsvinene belønnes med foder for deltagelse i forsøgene. Dette er ikke sammenligneligt med marsvin i den fri natur.

Resultater ikke nødvendigvis sammenlignelige

Fremtiden indenfor adfærdsforskning ligger i naturen. Faktisk har studier, hvor man undersøger dyr i fangenskab – herunder også marsvin – forhen givet fejlagtige og vildledende resultater, som ikke understøttes af sammenlignelige undersøgelser på fritsvømmende dyr i naturen. Således har man før udeladt resultater fra forskning i fangenskab som baggrundsviden, når man har fastlagt en moderne forvaltning af bestande af vilde marsvin¹⁵.

Eksempelvis blev det i 2004 ved målinger på marsvin i det fri observeret, at de i naturen udsender kraftigere signaler, end hvad tidligere publiceret litteratur baseret på målinger fra marsvin i fangenskab viste¹⁶. Ligeledes blev det belyst allerede tilbage i 1993, at hvaler i fangenskab, i dette tilfælde delfiner, ofte bruger væsentligt svagere signaler end deres artsfæller i naturen¹⁷. Derudover blev det i 1990 konstateret, at hvaler i det fri, her hvidhvaler, kunne registrere skibsfart i afstande op til tre gange længere borte end først estimeret baseret på studier af hvalernes høreevne i fangenskab¹⁸.

Dette sender derfor et stærkt signal om, at data fra undersøgelser af hvaler i fangenskab ikke egner sig til at anvendes til forvaltningstiltag i naturen, som allerede fastslået af mange forskere. Forskning i det fri på den vilde bestand, er afgørende, når man tilrettelægger beskyttelse og forvaltning af marsvin i naturen.

Viden til gavn for artens bevarelse

Undervandstøj og bifangst udgør to væsentlige trusselfaktorer for de vilde bestande af marsvin. Viden, der kan bidrage til at forvalte disse faktorer, er derfor væsentlig for at beskytte marsvin i det fri. Mens Fjord&Bælt planlægger yderligere forskning i disse emner under kontrollerede forhold, gør vi opmærksom

¹³ Forbud findes i nugældende Råds forordning (EF) nr. 338/97 af 9. december 1996 om beskyttelse af vilde dyre- og plantearter ved regulering af handel med disse. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A31997R0338>

¹⁴ Ifølge §6 og §7 i BEK nr. 12 af 7. januar 2012 om dyreforsøg må dyr, der er optegnet i bilag A til forordning nr. 338/97 af 9. december 1996 om beskyttelse af vilde dyr og planter ved kontrol af handelen hermed samt dyr der indsamles i naturen, ikke anvendes til forsøg. Disse forbud gælder for centerets nye marsvin. <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2020/2028>

¹⁵ Tougaard, J. (2014). Vurdering af effekter af undervandstøj på marine organismer. Del 2 – Påvirkninger. <https://dce2.au.dk/pub/tr45.pdf>

¹⁶ Måling af styrken af marsvins sonar i naturen på side 36-37 i Naturstyrelsens Handlingsplan for beskyttelse af marsvin, 19-12-2008.

https://naturstyrelsen.dk/media/nst/Attachments/Handlingsplan_marsvin.pdf

¹⁷ Au, W.W.L. (1993). The Sonar of Dolphins. Springer-Verlag, New York, 277 pp. <https://link.springer.com/book/10.1007%2F978-1-4612-4356-4>

¹⁸ Finley, K.J., Miller, G.W., Davis, R.A. & Greene, C.R. (1990). Reactions of belugas, Delphinapterus leucas, and narwhals, Monodon monoceros, to ice-breaking ships in the Canadian high Arctic. Canadian Journal of Fisheries and Aquatic Sciences 224: 97–117.

på, at der allerede foreligger megen viden fra flere årtiers forskning på marsvin i naturen, og at denne allerede finder anvendelse i lovgivning og forvaltning til gavn for artens bevarelse. Denne viden giver god baggrund og retningslinjer for, hvordan myndigheder og andre forvaltere allerede fastsætter krav i forbindelse med anlæg i havet med henblik på at reducere eller helt undgå påvirkninger, som risikerer at true den vilde bestand af marsvin.

Vindmøller og støjforurening

Siden verdens første havvindmøllepark blev anlagt af Danmark i 1991, er der foretaget megen forskning i miljøpåvirkning, hvilket er påkrævet jf. gældende lovgivning. I dag foreligger der således videnskabelige undersøgelser og analyser fra forskningsprojekter i såvel Danmark som vores nabolande, der også bygger vindmølleparker, herunder Tyskland og Holland. En søgning på Google angiver 698.000 resultater med henblik på vindmølleparker til havs og marsvin (*'wind farms in ocean harbor porpoise'*).

Blandt disse mange resultater er det grundigt belyst, hvorledes støj og 'færdsel' i forbindelse med anlæg påvirker havmiljøet – herunder marsvin¹⁹. Det er ligeledes undersøgt og belyst, hvorledes havvindmølleparker i drift påvirker miljøet, herunder marsvin²⁰. De nævnte referencer henviser alene til et par af de danske resultater. Baseret på forskning i det fri blev der i 2014 for Danmark udarbejdet anbefalede grænseværdier for acceptabelt støjniveau i havet og dets påvirkning på bl.a. marsvin²¹. Den omfattende og solide viden benyttes i forbindelse med forvaltning af marsvinebestanden og i international, EU- og national lovgivning og retningslinjer ved anlæg og drift af vindmøller til havs – herunder anvendelse af afværgemekanismer for at begrænse støjpåvirkningen²². Derudover foregår forskningsprojekterne i naturen, hvor havvindmølleparkerne skal oprettes eller allerede er etablerede og i drift.

Bifangst

Det samme gælder i forbindelse med ønsket om at reducere bifangst. Allerede i år 2000 fastslog den Internationale Hvalfangstkommission betydningen af anvendelse af pingere på fiskeredskaber, og hvordan dette kunne reducere bifangst. I 2003 vedtog ASCOBANS²³ en resolution herom og i 2005 en handlingsplan.

Samme år udgav Miljøministeriet 'Handlingsplan for beskyttelse af marsvin'²⁴, hvor et af hovedformålene var reduktion af bifangst, herunder anvendelse af pingere. I 2015 fulgte rapporten 'Marsvineovervågning i pinger-net fiskeri. Endelig rapport'²⁵.

¹⁹ Tougaard J., Carstensen, J., Teilmann, J., Skov, H. & Rasmussen, P. (2009). Pile driving zone of responsiveness extends beyond 20 km for harbor porpoises (*Phocoena phocoena* (L.)). *The Journal of the Acoustical Society of America* 126 (1):11-4. https://www.researchgate.net/publication/26672404_Pile_driving_zone_of_responsiveness_extends_beyond_20_km_for_harbor_porpoises_Phocoena_phocoena_L

²⁰ Tougaard, J., Henriksen, O.D. & Miller, L.A. (2009). Underwater noise from three types of offshore wind turbines: estimation of impact zones for harbor porpoises and harbor seals. *Department of Arctic Environment, National Environmental Research Institute* 125(6):3766-73. https://www.researchgate.net/publication/26277637_Underwater_noise_from_three_types_of_offshore_wind_turbines_Estimation_of_impact_zones_for_harbor_porpoises_and_harbor_seals

²¹ Tougaard, J. (2014). Vurdering af effekter af undervandsstøj på marine organismer, del 2 Påvirkninger, Teknisk rapport nr. 45 af 2014 fra Nationalt Center for Miljø og Energi, under Aarhus Universitet. <https://dce2.au.dk/pub/tr45.pdf>

²² Koschinski, S. & Lüdmann, K. (2013). Development of Noise Mitigation Measures in Offshore Wind Farm Construction. https://www.researchgate.net/publication/308110557_Development_of_Noise_Mitigation_Measures_in_Offshore_Wind_Farm_Construction

²³ Aftale om bevarelse af små hvaler i Østersøen, Nordøstatlanten, Irske Hav og Nordsøen, ofte forkortet til ASCOBANS, er en regional aftale om beskyttelse af små hvaler

²⁴ https://naturstyrelsen.dk/media/nst/Attachments/Handlingsplan_marsvin.pdf

²⁵ Teilmann, J., Sveegaard, S., Balle, J.D., Kyhn, L. & Carstensen, J. (2015). Porpoise monitoring in pinger-net fishery. Final baseline report. Aarhus University, DCE – Danish Centre for Environment and Energy, 38 pp. Technical Report from DCE – Danish Centre for Environment and Energy No. 68. dce2.au.dk/pub/TR68.pdf.

Siden har EU fastlagt regler for brug af akustiske alarmer/pinger i Rådsforordning nr. 1241 af 25. juli 2019 bilag 13, del A om hvaler²⁶. Disse regler gælder også i danske farvande. Fiskeristyrelsen har udstedt supplerende regler og oplysninger om disse krav²⁷. Myndighederne har således allerede indarbejdet relevant viden i lovgivning vedrørende bl.a. anvendelsen af pinger i forbindelse med forskellige fiskeredskaber²⁸. Det skønnes, at foreløbige tiltag, herunder brugen af pinger samt ændret fiskeriindsats, har resulteret i en markant nedgang i bifangster af marsvin i de danske farvande²⁹. Dertil er yderligere tiltag og deres fulde implementering undervejs på baggrund af den viden og lovgivning, vi allerede har³⁰.

På baggrund af overstående er vi af den opfattelse, at Fjord&Bælt ikke har argumenteret for, hvordan den forskning, de vil foretage fremover, vil bidrage med ny viden, der støtter op om artsbevarelse, og som ikke allerede er tilgængelig eller indgår i nuværende lovgivning. Som tidligere beskrevet er yderligere tiltag desuden på vej baseret på den eksisterende viden. Vi mener derfor, at det er begrænset, hvilken væsentlig gavn potentielle nye forskningsresultater på de to nye marsvin i fangenskab kan have for den vilde bestands overlevelse. Resultater fundet på marsvin i naturen er uden tvivl mere afgørende.

Manglende tilladelse i forbindelse med forsøg med centerets marsvineunger

Tilbage i henholdsvis 2013 og 2014 anvendte Fjord&Bælt nyfødte marsvineunger til undersøgelser, hvor man testede ungerens høreevne.

Fjord&Bælt er af den opfattelse, at *"Da dyrene ikke var blevet påført nogle gener, og eftersom kalvene allerede blev håndteret i forbindelse med opflaskningen, var det ikke nødvendigt at indhente en tilladelse fra Dyreforsøgstilsynet til disse undersøgelser."* Denne vurdering deler vi ikke, hvilket vi uddyber herunder.

Vi har noteret os, at Fjord&Bælt skriver: *"Al forskning ved Fjord&Bælt følger lovgivningen om dyreforsøg"*. Endvidere oplyser de: *"I [Dyreforsøgsloven](#) står der, at en tilladelse skal søges, hvis der er tale om »forsøg, som er forbundet med smerte, lidelse, angst, eller varige mén for dyrene.«"*. Fjord&Bælt fandt, at: *"dette var der ikke tale om i vores undersøgelser af kalvene."*

Vi finder det bekymrende, at Fjord&Bælt ikke erkender, at håndteringen og adskillelsen er belastende og stressende for både unger og mor. Ikke mindst på baggrund af nedenstående resultater, men også fordi [centerets daværende chefræner tidligere har udtalt](#), at: *"kunstig fodring indebærer en belastende håndtering, der kan give skader..."*.

Ifølge det publicerede studie³¹, som præsenterer de resultater, man fandt frem til med centerets marsvineunger, fremgår det, at undersøgelserne blev udført efter fodringen. Dermed blev ungerne håndteret i længere tid, end hvad der var nødvendigt i forbindelse med opflaskningen, og derudover fik de fastsat to sugekopper med elektroder på ryggen. Undersøgelserne varede 2-5 minutter, hvor kalv 1 i en alder af 2-4 dage blev undersøgt fem gange med 1-18 timers mellemrum, og kalv 2 blev undersøgt kun 30 timer efter fødslen.

²⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R1241&from=SV>

²⁷ Findes i udarbejdet brochure:

https://fiskeristyrelsen.dk/fileadmin/user_upload/Fiskeristyrelsen/Erhvervsfiskeri/Krav_og_reguleringer/Regler_om_brug_af_akustiske_alarmer_pinger_i_garnfiskeri/Akustiske_alarmer.pdf

²⁸ BEK nr. 1355 af 27. november 2018 om anvendelse af akustiske alarmer (pingere) i visse garnfiskerier.

<https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2018/1355>.

²⁹ https://naturstyrelsen.dk/media/nst/Attachments/Handlingsplan_marsvin.pdf

³⁰ Udkast til bekendtgørelse om anvendelse af akustiske alarmer 2021 (høring). <https://prodstoragehoeringspo.blob.core.windows.net/9bc1776c-2496-4fe6-ac07-3e47712f8c1a/Udkast%20til%20bekendtg%C3%B8relse%20om%20anvendelse%20af%20akustiske%20alarmer%202021.pdf>

³¹ Wahlberg, M., Delgado-Garcia, L. & Kristensen, J.H. (2017). Precocious hearing in harbour porpoises neonates. J Comp Physiol A. Volume 203: 121-132. <https://link.springer.com/article/10.1007/s00359-017-1145-0>

Yderligere viser resultater fra undersøgelser udført på Fjord&Bælts daværende fire marsvin, at dyrene kun udviser lille tilvænning til regelmæssig og hyppig håndtering³². Det har man vurderet ud fra måling af niveauer af stresshormonet kortisol over flere år. Derudover kom centeret frem til, at det er umuligt at undgå stress i situationer, hvor dyrene skal håndteres, og at det derfor er vigtigt at prioritere forudgående træning af dyrene, så de frivilligt kan deltage eller afbryde.

Dyreforsøgstilsynet har oplyst, at Fjord&Bælt alene havde dyreforsøgstilladelsen med journalnummer 2012-15-29-00030 i perioden, hvor centeret anvendte marsvineungerne til høreforsøg³³. Det fremgår af tilladelsen, at den var udstedt til forsøg udført med trænede marsvin, der kun ville blive udsat for let ubehag og ingen lidelse, eftersom de havde bevægelsesfrihed og kunne afbryde (svømme væk), hvis de ikke ville deltage i forsøget. Det oplyses yderligere, at belastningen, som dyrene blev udsat for, var meget lille, da forsøgene kun kunne gennemføres, hvis og når dyrene var villige til at samarbejde.

Som nævnt ovenfor kræver forsøg på dyr forudgående tilladelse bl.a., såfremt forsøget giver anledning til angst/stress, og det vurderer vi helt klart er tilfældet ved forsøgene med ungerne.

Ingen dispensationer fremover

Vi betvivler ikke Fjord&Bælts gode intentioner. Men med den viden, vi i dag har om, at hvaler ikke trives i fangenskab, kan det ikke retfærdiggøres at indhente disse dyr fra naturen og videre tillade forsøg på avl og opdræt i fangenskab. Slet ikke når det vides og før er fremhævet, at lignende dispensationer til at indhente vilde dyr afhænger af, hvorvidt det lykkes centeret at avle på de dyr, de nu har. Historien viser nemlig, at Fjord&Bælt har haft ringe succes med at avle marsvin. Historien viser nemlig, at overlevelsesraten blandt de kalve, der er født på centeret, er meget lav. Således har kun én kalv overlevet længere end blot et par dage, mens en var dødfødt, og to kun levede i få dage.

Generelt er avl af marsvin i fangenskab sjældent succesfuld³⁴. Det virker derfor meget sandsynligt, at der vil skulle gives lignende tilladelser til at indhente vilde dyr fra det fri fremover, hvis der fortsat skal holdes marsvin i fangenskab. Det rejser alvorlige etiske bekymringer, da centeret givet må fortsætte med at søge dispensation til at indhente flere forsøgsdyr fra det fri. Det vil betyde, at endnu flere dyr vil blive frataget deres frihed og i stedet blive holdt indelukket under forhold, som ikke på nogen måde har noget til fælles med det liv, de er udviklet og tilpasset til. Dette er hverken til gavn for centerets marsvin eller marsvin i det fri, og det bør være fortid.

³² Desportes, G., Buholzer, L., Anderson-Hansen, K., Blanchet, A.M., Acquarone, M., Shepard, G., Brando, S., Vossen, A. & Siebert, U. (2007). Decrease Stress; Train Your Animals: The Effect of Handling Methods on Cortisol Levels in Harbour Porpoises (*Phocoena phocoena*) Under Human Care. *Aquatic Mammals*, 33(3):286-292.

https://www.researchgate.net/publication/250020474_Decrease_Stress_Train_Your_Animals_The_Effect_of_Handling_Methods_on_Cortisol_Level_in_Harbour_Porpoises_Phocoena_phocoena_Under_Human_Care

³³ Tilladelsen er offentliggjort på Dyreforsøgstilsynets hjemmeside med titlen "Undersøgelse af temporære hørelsesforandringer i marsvin (*Phocoena phocoena*)". <https://dyreforsogstilsynet.fvst.dk/Search/Pages/default.aspx/>

³⁴ Blanchet, M.-A., Wahlberg, M., & Ishigami, T. (2009). First Observation of the Parturition and Peripartum Events in a Harbor Porpoise (*Phocoena phocoena*). *Aquatic mammals*, 35(4).